

DRTO(2025)7

Strasbourg, 21 May 2025

**20-TO EUROPUTNO KONSILOSKO KHIDPE VASH DIJALOGO E ROMANE THAJ PHIRUTNENGERE¹ CIVILNO
SOCIETASAR**

Lacharipe pe Socijalno Hakaja pe Roma thaj Phirutne

**Strasbourg, 23-24 septembro 2025
Council of Europe, Palais de l'Europe
Soba 10**

DRAFT KONCEPTOSKI NOTA

PALPALIPE

O regularno dijalogosko khidipe e Romane thaj Phirutnengere civilno societasar khamen te:

1. zurarkerel e regularno dijalogn mashkar e Europako Konsilo thaj e Romane komunitetura pe politike relevntno pe Romengi inkluzija
2. stimulinel e regularno dijaolge mashkar e thema membrura thaj e Romane organizacije pe nacionalno nivelo
3. del bucha vash e buteder organura thaj entitetura katar e Europako Konsilo vash e efektiviteto thaj lachderipe pe operacionalno programura, monitorenge mehanizma vi politikane inicijative, respektosar pe lengo karaktero thaj mandatura.
4. Vazdel o kapaciteto pe Romane vi Phirutnengere civilno societakere organizacije, sar vi te vazdel ekspertiza thaj dzanlipe pe Europutne Konsilokere standardura thaj monitoribaskere mehanizma, save si relevantno vash e Romengi thaj Phirutnengi inkluzija.

O 20-tono Dijalogosko Khidipe fokusirinela pes uprale socijalno hakaja pe Roma vi Phirutne, sar so si vakerdino katar e Europak Komiteto pep Socijalno Hakaja (ECSR) an peske konkluzije thaj decizije pe kolektivno rovipena pe kodo temato.

E participantura ka len Lachie bucha katar e [reparacijakere online khidipena pe trening sesije, pe reportiribe thaj vi pe kolektivno rovipaskere mehanizma katar o ECSR, sar vi pe sa e avutne decizije kotar o ECSR pashe phangle e Romengere vi Phirutnengere hakaja.

¹ E vorbi "Roma thaj Phirutne" phenena pes ande Europako Konsilo te sikavel o buhlo diverziteto e grupengo save si uchardine e bucharas so kerel o Europako Konsilo an kodo umal: jekhe rigatar a) Roma, Sinti/Manush, Calé, Kaale, Romanichal, Boyash/Rudari; b) Balkaneskere Egiptjanura (Egiptjanura thaj Ashkali); c) Chachunerigeske grupe (Dom, Lom thaj Abdal); thaj javere rigatar, grupe, sar so si Phirutne, Yenish, thaj e populacije dzande teli administrativno alav sar "*Gens du voyage*", sar vi e manusha save so phenena peske Gypsies. Kodo si eksplanacijaki nota, numa naj definicija pe kodo so si e Roma thaj/vaj e Phirutne.

E participantonge ka ovel prezentirimo o shajipe te ahaljoen e relevantno aspekton katar e buchi so kerel o ECSR, pashe phangle e Romencar vi Phirutnecar thaj te diskutuin dikhindoj te:

- Den pes relevantno informacija e Sekretarijateske savi so shaj te ovel relevantno vash o ECSR;
- Ulavel e majpalune informacije vash e butja so avena decizijendar ande khetane e Romane thaj Phirutnengere civilno societakere organizacijendar
- Ulavel lache praktiken save so shaj azhutin e themen membron te keren implementacija katar e ECSR-eskire decizije.

O ECSR monitoririna submisija e Europutne Socijalno Chartasar telu duj ulavdine procedure:

- trujal kolektivno rovipena kerdine kotar e socijalno partnerura thaj na-gavernoskere organizacijendar (Kolektivno Rovipaskiriri procedura) and
- trujal reportura ramosarde e Themendar (Reportirimaski procedura). E Thema dzi pe Europaki Socijalno Charta. Regularno dena report vash implementacija e Chartaki ano zakono thaj ande praktika. E nacionalno reportura dikhena pes kotar o ECSR, savo so dela direkcije so dureder, dikhindoj e situacije si gasave sar so phenela i Charta vaj na.

E civilno societakere organizacijengo hemipe an kodola mehanizmura si krucijalno. Olengiri asignacija si anglal-rodipnaski vash advokacija pe trubujutne reforme, teli rosh konkluzijendar thaj decizijendar kotar ECSR pashe phangle e Romencar thaj Phirutnencar. Gasavo tipo buchikeribastar, dela shajipe e ECSR-eske te analizirinel e saste piktura, savi so lela vi e perspektivi ekspertondar thaj civilno societatar.

E civilno societakere organizacije shaj te oven chachune kolaboratorura pe azhutipe upral e ECSR-eskere decizijengo implementeribe vash e Romengire thaj Phirutnengere hakaja. Olengi ekspertiza thaj prezencija pe tereno si vaver kuchipe save so e Thema membrura shaj te len ande pengi praktika.

CILURA KOTAR O 20-TO DIJALOGOSKO KHIDIPE

O 20-to Europutne Konsilosko khidipe vash Dijalogo e Romane thaj Phirutnengere civilno societasar ka den shajipe vash buhlo thaj substantivno mehanizmongo ulavipe e Europakere Komitetosar vash Socijalno Hakaja, sar vi vash implementacijako statuso pe decizije thaj konformiteto e Chartakere provizijencar, respektirindoj e Romengere thaj Phirutnengere socijalno hakaja.

O khidipe ka:

- Prezentuil e relevantno bucha pe decizije kotar o ECSR pashe phangle e Romengere thaj Phirutnengere socijalno hakaja
- Del majpalune informacije vash implementacija pe kadala decizije, anindoj dureder e perspektiva katar e civilno societakere organizacije
- Diskutuil e bucha ano angljaribasko proceso vash zuraleder socijalno hakaja vash e Roma thaj Phirutne
- Lacharkerel e shajutne dromen vash kooperacija e civilno societakere organizacijencar save so shaj te angljaren e socijalno hakajen vash e Roma thaj Phirutne

PARTICIPACIJA

- 25 civilno societakere organizacije ka oven alusarde trujal phutardo akharimos via publikano website/vebrigori kotar e Europutno Konsiloski Roma thaj Phirutnengi Dvizija. E participantura ka oven reprezentantura katar e Romane thaj Phirutnengere organizacija, leindoj kate vi e reprezentanton katar e ternikane thaj dzuvlikane organizacije, vi ekspertura katar

internacionalno, nacionalno thaj lokalno civilno societakere organizacije. Prioriteto si dendino e reprezentantonge save nisi specifikani ekspertiza vash e Romengere thaj Phirutnengere socialno hakaja.

E participantura musaj te oven kompetentno te keren buchi pe Anglikani, Frensikani vaj pe Romani, e bucharne chiba ano khidipe.

- Membrura kotar e Roma thaj Phirutnengi Divizija save si hemime ande khetanutne programura ande thema membrura.
- Membrura katar e javera Europutne Konsilokere departmentura, specijalno o Departamento pe Socialno Hakaja.

DIVESA THAJ THAN

O khidipe ka ikerel pes ko 23-to septembro 2025, kotar 09:00-16:15 thaj ko 24-to septembro 2025 kotar 09:30 to 15:15 – ano Strasbourg, Francia.

E droma thaj e hardziba, sar vi, te trubuj tumenge viza, vash kodo 20-to Dijalogosko khidipe ka oven tumenge pokiinde, sar so phenen e regulacije ande Europako Konsilo.

Bucharne thaj palpalimaskere dokumentura:

- Agenda vash 20-to Dijalogosko khidipe
- Konceptoski nota vash 20-to Dijalogosko khidipe

REFERENCE

Resursura pe Europutne Socialno Chartako monitoring:

- [Reportiribaskosistemo kotar Europaki Socialno Charta – Socialno Hakaja](#)
- [Kolektivno rovipena – Socialno Hakaja](#)
- [Rovipena so adzikerena pes – Socialno Hakaja](#)
- [Themengere profilija – Socialno Hakaja](#)

Khetanutne Programongere resursura

- [Lokalno planengi implementacija: Importanca kotar monitoringo thaj evaluacija](#) (numa pe albanikani chib) (2024)
- [Menadzmento pe Manushikane Resursura pe Lokalno Nivelu savo so lacho vash e Roma](#) | AL (2024)
- [Fizibiliti studija pe desegregacija thaj inkluzijakere politike thaj praktike ande edukacijako umal vash e Romane thaj Phirutnengere chive](#) (2024)
- [Mapiribaskiri Studija pe Shkolaki Segregacija ande Romane Komunitetura: Trendura thaj Droma vash Edukacijaki Inkluzija](#) (2024)
- [Legarimasko lil vash lokalno resursongo buhljaripe, khetanutni akcija thaj zurarkeribe pe Romane komunitetura - ROMACTED \(2019\) AL | BHS | MK | SR | TK](#)

Resursura kerdine katar e inter-governoskere badanija:

- [Rekomandacija CM/Rec\(2024\)1 kotar e Ministerongo Komiteto dzi pe Thema membrura vash Romane thaj Phirutnengere dzuvlengo vi chajengo jekhipa thaj Eksplanacijako Memorandumo](#)
- [Fizibiliti studija pe Shkolaki Desegregacijaki Intervencija ande Slovakijaki Republika](#) (2024)
- [Tematikano reporti kotar ADI-ROM vash Angluni Chavorengi Edukacija, Athens & Nafplio, Greece](#) (2023)

- [Tematikano reporto vsh kodo sar te stimulirinen pes e gavernura te len e Roment thaj e Phirutnen te keren buchi ande gavernoskere institucije thaj ande publikani administracija](#) (2022)
- [Legaripena kotar e Ministerongo Komiteto ande Europako Konsilo vash jekhipasko ikeribe thaj protektiribe diskriminacijatar thaj bikhamipastar kana sasa i Kovid 19 pandemija vi gasave krize pe avutni vrama](#) (2021)
- [Deipe palpale pe Kovid 19 pandemija ande umala katar na-diskriminacija, diverziteto thaj inkluzija. Efektivno thaj lache praktikenere egzemplura](#) (2021)

Javera Europutne Konsiloskere badana

- [Adoptirime tekstura - Roma thaj Phirutne](#)
- [Roma thaj Phirutne – Kongreso kotar e Lokalno thaj Regionalno Autoritetura](#)
- [Roma thaj – Komesaro vash Manushikane Hakaja](#)
- [Khera - Roma thaj Phirutne](#)
- Parlamentarno Asambleja [Res. 2413 \(2021\) – Rezolucija](#) Diskriminacija mamuj e Roma thaj Phirutne ande kherengoro umal